

nification liber, om det end ikke derhos var at befrygte, at de vilde blive misbrugte af politiske Partigængere.

Da Oprettelse af Frikirker indenfor Folketirken altsaa, efter min Anskuelse, er uundværendig, vanskelig og farlig, anseer jeg det for min Pligt at fraraade, at Tilladelse dertil gives.

I Overensstemmelse med Fremgangsmaaden i den apostoliske Kirke ved Presbyteres og Diaconers Bestikkelse, skulde Menighederne, ifølge Love, der paa den katolske Tid bleve udgivne i Danmark, have Indflydelse paa Valget af deres Præster, dog saaledes, at Biskoppen havde den afgjørende Stemme. Praxis blev efterhaanden, at Almuens Stemme fik faa godt som Intet at betyde ved Præsters Bestikkelse, hvorimod mægtige og rige Privatmænd erholdt — ikke uden Kamp med Biskopperne — Bestikkelsesret (Patronatsret) deels ved at bygge Kirker og Altare (med Betaling for Messer) og oprette nye Præstekald og deels ved at erholde Kirkegodser til Lehn af Kongen. Det gik med Præsters Bestikkelse i Danmark som i andre Lande, hvor den lutheriske Reformation trængte igennem. Da de regjerende catholske Biskopper ikke opfyldte deres Embedspligt ved at kalde rettroende evangeliske Præster, blev Kaldsretten under Reformationens Begyndelse tilstaaet Menighederne for den daværende Nøds Skyld „ligesom ved en Byes Brand Enhver maa løbe til for at redde og hjælpe“. Kaldsretten blev ogsaa ved de schmalkaldiske Artikler Menighederne indbrømt. Men belærte af Erfaring om Almuens Udygtighed til at udøve Kaldsretten og i det Hele om frygtelig Misforstaaelse og Misbrug af den nye Frihed, fandt Reformatorerne det siden rettest at begrænse Menighedernes Indflydelse paa Præstendvænelsen til et Veto. Endog førend Reformationen var indført i Danmark, havde omreisende evangeliske Prædikanter erholdt Præstekald i Kjøbstæder ved deres Tilhøreres Valg og kongelig Bestyttelse. Ved Christian den Tredies Orbinants — Aar 1539 — blev der — Patronatsretten dog hævdet — givet den Regel, at naar et Præstekald var ledigt, skulde de Bedste af Kirken paa den menige Almues Vegne med Provsten udvælge den, de agte beqvem dertil, den Kirken kan med et godt Rygte om et godt Levnet og gode Sæder forfrive til Superintendenten over samme Sted; saa skal Kirken med Skrivelse forstikke ham til Superintendenten og der lade ham forhøres om hans Lærdom og Forstand“. Udi Kjøbstæderne blev Kaldsretten tillagt Borgemeister og Raad. Men da Superintendenterne havde klaget over Misbrugene ved Sognemændenes Kaldsret, blev denne allerede 1542 ved den første af Ribe-Artikler ordnet saaledes, at den skulde udøves ved syv af Menigheden udnævnte gamle og agtede Mænd i Sognet. Og efterat Udelen i Tibernes Løb havde faaet den langt overveiende Indflydelse ved Menighedsvalget af Præster, begrænsede danske Lov 2—3—2 Menighedens Indflydelse til at kunne indgive et motiveret Andragende imod den Kaldtes Bestikkelse; noget afgjørende Veto var altsaa ikke dermed givet Menigheden. Derhos skulde den Kaldte have prædiket for Menigheden i Provstens Nærværelse, „saafremt Tiden og Stedet det i nogen Maade tilstede“. Det var dog ikke blot hans Gaver, Sognesfolkene skulde have Afgang til at bedømme, men hans Liv og Levnet maatte de ogsaa undersøge. — I det vi mindes denne Lovbestemmelse, som ikke — saavidt jeg har kunnet finde — er bleven formelig ophævet, bliver Spørgsmaalet, hvorvidt det kan være vor Folketirke tjenligt, at den i vore Dage fornyes med en eller anden Modification. Spørgsmaalet har i Grunden været nærliggende fra den Tid, vor Kirke betegnedes i Rigets Grundlov ikke som Landskirke eller Statskirke, men som Folketirke. Det forekommer mig nemlig at være i sin Orden, at ligesom det danske Folk er blevet kaldt til Bevidsthed som et Folk og til Medvirkning ved sine borgerlige Anliggender, derunder Udnævnelse af disses Bestyrere indbefattet, skulde den danske Kirkes Medlemmer kaldes til Bevidsthed som en Menighed og til Medvirkning ved sine kirkelige Anliggender, derunder Præsters Udnævnelse indbefattet. At Menighedens Medvirkning i saa Hen-